

Dz. U. 2023 poz. 509**OBWIESZCZENIE
MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 9 lutego 2023 r.

**w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego
w Rzeczypospolitej Polskiej**

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 13 maja 1994 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2015 r. poz. 43), z uwzględnieniem zmiany wprowadzonej ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700) oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 7 lutego 2023 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje art. 417 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700), który stanowi:

„Art. 417. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2022 r., z wyjątkiem art. 135 ust. 1 i 2, art. 186 ust. 1 i 2, art. 243 ust. 1, art. 321, art. 324–338 w zakresie okręgowych ośrodków wychowawczych, art. 340 w zakresie okręgowych ośrodków wychowawczych, art. 341 w zakresie okręgowych ośrodków wychowawczych, art. 343, art. 348 w zakresie okręgowych ośrodków wychowawczych, art. 361, art. 363, art. 385 pkt 1 i 2, art. 389 pkt 1 i 3–7, art. 393, art. 400, art. 401 ust. 2 i art. 415 pkt 4, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.”.

Marszałek Sejmu: *E. Witek*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 9 lutego 2023 r. (Dz. U. poz. 509)

USTAWA

z dnia 13 maja 1994 r.

o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Kościół Ewangelicko-Augsburski w Rzeczypospolitej Polskiej, zwany dalej „Kościółem”, uznający jako jedyną zasadę i normę wiary i życia wszystkie księgi kanoniczne Pisma Świętego, a także wszystkie księgi symboliczne Kościoła Ewangelicko-Luterańskiego, korzysta z pełnej wolności wyznawania swojej wiary oraz wykonywania swojego kultu religijnego.

2. Kościół rządzi się w swoich sprawach wewnętrznych przepisami Zasadniczego Prawa Wewnętrznego, uchwalanego przez Synod Kościoła.

Art. 2. Kościół jest samodzielny i niezależny od jakiegokolwiek pozakrajowej władzy duchownej i świeckiej.

Art. 3. Wypełniając swoje funkcje Kościół może współdziałać z innymi kościołami w kraju i za granicą, należeć do krajowych organizacji międzykościelnych, a także międzynarodowych organizacji wyznaniowych i międzywyznaniowych.

Art. 4. 1. Kościół może otaczać opieką duszpasterską współwyznawców spośród osób innych narodowości zamieszkałych bądź przebywających czasowo na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Utworzenie lub zniesienie jednostki organizacyjnej Kościoła za granicą Rzeczypospolitej Polskiej może nastąpić przy zachowaniu przepisów prawa państwa, na którego terytorium ma ona swoją siedzibę.

3. Kościół zawiadamia *Ministra – Szefa Urzędu Rady Ministrów*¹⁾ o utworzeniu lub zniesieniu jednostki organizacyjnej za granicą.

Art. 5. 1. W sprawach odnoszących się do Kościoła, nieuregulowanych niniejszą ustawą, stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 2022 r. poz. 1435 i 1700).

2. Zmiany niniejszej ustawy wymagają uprzedniej opinii Synodu Kościoła.

Rozdział 2

Organizacja Kościoła

Art. 6. Organizację wewnętrzną Kościoła określa Zasadnicze Prawo Wewnętrzne.

Art. 7. 1. Kościół jako całość oraz jego jednostki organizacyjne: diecezje, parafie i diakonaty posiadają osobowość prawną.

2. Inne jednostki organizacyjne Kościoła mogą, na wniosek Konsystorza, uzyskać osobowość prawną w drodze rozporządzenia *Ministra – Szefa Urzędu Rady Ministrów*¹⁾.

Art. 8. 1. Tworzenie przez Kościół jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 7 ust. 1, oraz znoszenie i przekształcanie już istniejących następuje w trybie przewidzianym w przepisach wewnątrzkościelnych.

2. Kościelne jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 7 ust. 1, nabywają osobowość prawną z chwilą powiadomienia właściwego organu administracji rządowej o ich utworzeniu.

3. Właściwym organem jest:

- 1) odnośnie do diecezji – *minister właściwy do spraw wyznań religijnych*²⁾;
- 2) odnośnie do parafii i diakonatów – wojewoda.

¹⁾ Obecnie ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 25 i art. 30 pkt 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2512), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

²⁾ Obecnie minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 25 i art. 30 pkt 1 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

4. Powiadomienie powinno zawierać:

- 1) nazwę kościelnej osoby prawnej;
- 2) jej siedzibę;
- 3) w odniesieniu do diecezji i parafii – ich zasięg terytorialny.

5. Właściwa władza kościelna powiadamia niezwłocznie organ administracji rządowej, wymieniony w ust. 3, o:

- 1) zmianach dotyczących nazwy i siedziby kościelnej osoby prawnej oraz o zmianie jej granic;
- 2) połączeniu, podziale i zniesieniu kościelnej osoby prawnej.

6. Odpis powiadomienia z umieszczonym na nim potwierdzeniem odbioru jest dowodem uzyskania osobowości prawnej.

Art. 9. Organami osób prawnych wymienionych w art. 7 są:

- 1) dla Kościoła jako całości – Synod Kościoła, Rada Synodalna, Konsystorz, Biskup Kościoła;
- 2) dla diecezji – Synod Diecezjalny, Rada Diecezjalna, Biskup Diecezjalny;
- 3) dla parafii – Zgromadzenie Parafialne, Rada Parafialna, Proboszcz;
- 4) dla diakonatu – Zarząd, Rada Sióstr, Rada Opiekuńcza.

Art. 10. Kościelna osoba prawna nie odpowiada za zobowiązania innej kościelnej osoby prawnej.

Art. 11. Kościelne wydawnictwa, zakłady charytatywno-opiekuńcze, opiekuńczo-wychowawcze, szkoły, placówki oświatowo-wychowawcze, a także zakłady gospodarcze nieposiadające osobowości prawnej działają w ramach tych kościelnych osób prawnych, które je powołały. W ramach tych kościelnych osób prawnych wykonywana może być także działalność lecznicza w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej.

Rozdział 3

Działalność Kościoła

Art. 12. Organizowanie kultu publicznego i jego sprawowanie podlegają wyłącznie władzy kościelnej.

Art. 12a. 1. Małżeństwo zawarte w formie przewidzianej Zasadniczym Prawem Wewnętrznym Kościoła wywołuje skutki cywilne, jeżeli odpowiada wymaganiom określonym w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

2. Osobę duchowną, przed którą składa się oświadczenia o zawarciu małżeństwa, określa Zasadnicze Prawo Wewnętrzne Kościoła.

Art. 13. Religijne uroczystości pogrzebowe i nabożeństwa dla uczczenia pamięci zmarłych mogą odbywać się także na cmentarzach komunalnych, przy zachowaniu obowiązujących przepisów porządkowych.

Art. 14. Osobom należącym do Kościoła przysługuje prawo zwolnienia od nauki lub pracy w następujące święta ewangeliczne niebędące dniami ustawowo wolnymi od pracy:

- 1) Wielki Piątek – Pamiątka Śmierci Chrystusa Pana,
- 2) Święto Wniebowstąpienia Chrystusa Pana,
- 3) 31 października – Święto Reformacji,

na warunkach określonych w ustawie z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania.

Art. 15. 1. Kościół prowadzi konfesyjne nauczanie religii na zasadach określonych przez właściwą władzę kościelną.

2. Nauczanie religii w szkołach publicznych regulują odrębne przepisy.

Art. 16. 1. Szkoły oraz placówki oświatowo-wychowawcze i opiekuńczo-wychowawcze, prowadzone przez Kościół, mają charakter wyznaniowy i podlegają władzy kościelnej.

2. Zasady organizacyjno-programowe prowadzenia tych placówek określają odrębne przepisy.

Art. 17. 1. Do nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez kościelne osoby prawne stosuje się przepisy o prawach i obowiązkach, ustalone dla nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w publicznych szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych oraz opiekuńczo-wychowawczych, z uwzględnieniem ust. 2.

2. Szczegółowy zakres uprawnień i obowiązków, o których mowa w ust. 1, określa *Minister Edukacji Narodowej*³⁾ na wniosek Synodu Kościoła.

3. Pracownikom szkół i placówek oświatowo-wychowawczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych niebędących nauczycielami lub wychowawcami przysługują uprawnienia i świadczenia przewidziane dla tej kategorii pracowników zatrudnionych w publicznych szkołach i placówkach.

Art. 18. 1. Uczącym się w szkołach prowadzonych przez kościelne osoby prawne przysługują świadczenia zdrowotne i ulgi w opłatach za przejazdy środkami publicznego transportu zbiorowego na równi z uczniami szkół publicznych.

2. Rodzicom lub opiekunom prawnym uczniów szkół prowadzonych przez kościelne osoby prawne przysługuje prawo do zasiłków rodzinnych na równi z rodzicami lub opiekunami uczniów szkół publicznych.

Art. 19. 1. Kościołowi przysługuje prawo tworzenia i prowadzenia wyższych szkół teologicznych.

2. Poręcza się Kościołowi prawo do kształcenia w zakresie teologii ewangelickiej w samodzielnej jednostce naukowo-dydaktycznej w ramach Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

Art. 20. 1. Kościół ma prawo emitowania w publicznych środkach masowego przekazu nabożeństw w niedziele i święta ewangelickie oraz swoich programów religijno-moralnych, społecznych i kulturalnych.

2. Sposób realizacji uprawnień określonych w ust. 1 określi porozumienie między Kościołem a właściwą jednostką publicznej radiofonii i telewizji.

Art. 21. 1. Dzieciom i młodzieży wyznania ewangelicko-augsburskiego, przebywającym w zakładach opiekuńczych i wychowawczych, sanatoriach, prewentoriach i szpitalach, zapewnia się prawo do uczestniczenia w nauczaniu religii oraz udziału w nabożeństwach i innych praktykach religijnych.

2. Szczegółowe przepisy w sprawach, o których mowa w ust. 1, wydadzą *Minister Edukacji Narodowej*³⁾ oraz *Minister Zdrowia i Opieki Społecznej*⁴⁾, w porozumieniu z Kościołem.

3. Dzieciom i młodzieży korzystającym ze zorganizowanych form wypoczynku wakacyjnego zapewnia się prawo uczestniczenia w nabożeństwach i wykonywania innych praktyk religijnych.

Art. 22. 1. Prawo wykonywania praktyk religijnych i korzystania z opieki duszpasterskiej zapewnia się osobom przebywającym w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej oraz zamkniętych zakładach pomocy społecznej.

2. Nabożeństwa dla osób, o których mowa w ust. 1, odbywają się w kaplicach lub innych pomieszczeniach udostępnianych na ten cel przez kierowników właściwych instytucji.

Art. 23.⁵⁾ 1. Osoby tymczasowo aresztowane wyznania ewangelicko-augsburskiego mogą wykonywać praktyki religijne i wysłuchiwać nabożeństw transmitowanych przez środki masowego przekazu oraz, za zgodą organu, do którego dyspozycji pozostają, korzystać z indywidualnej opieki duszpasterskiej.

2. Osobom skazanym wyznania ewangelicko-augsburskiego zapewnia się możliwość wykonywania praktyk religijnych, korzystania z opieki duszpasterskiej oraz uczestniczenia w nabożeństwach odprawianych w niedziele i święta ewangelickie w odpowiednio przystosowanym pomieszczeniu w zakładzie, w którym przebywają. Osobom, które na terenie zakładu nie mogą uczestniczyć w odprawianych nabożeństwach, należy zapewnić możliwość wysłuchania nabożeństw transmitowanych przez środki masowego przekazu.

3.⁶⁾ Nieletnim wyznania ewangelicko-augsburskiego, przebywającym w okręgowych ośrodkach wychowawczych, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, zapewnia się możliwość wykonywania praktyk religijnych, korzystania z opieki duszpasterskiej oraz uczestniczenia w nabożeństwach w niedziele i święta ewangelickie. Nieletnim, którzy nie mają możliwości uczestniczenia w nabożeństwach na terenie ośrodków, zakładów lub schronisk, należy zapewnić wysłuchanie nabożeństw transmitowanych przez środki masowego przekazu.

4. W celu zaspokojenia potrzeb, o których mowa w ust. 1–3, władze kościelne mogą wyznaczać kapelanów.

³⁾ Obecnie minister właściwy do spraw oświaty i wychowania na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 15 i art. 20 ust. 1 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

⁴⁾ Obecnie minister właściwy do spraw zdrowia na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 28 i art. 33 ust. 1 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

⁵⁾ Z dniem 1 września 1998 r. utraciły moc przepisy o stosunku Państwa do Kościołów, dotyczące wykonywania praktyk religijnych osób skazanych i tymczasowo aresztowanych, na podstawie art. 257 § 2 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 557 i 1083).

⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 369 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700), która weszła w życie z dniem 1 września 2022 r.

Art. 24. 1. Organizacjami ewangelickimi w rozumieniu ustawy są organizacje tworzone w oparciu o uchwały Konsystorza w celu prowadzenia zgodnej z nauką Kościoła działalności społeczno-kulturalnej, oświatowo-wychowawczej i charytatywno-opiekuńczej.

2. Do organizacji ewangelickich stosuje się przepisy prawa o stowarzyszeniach, z tym że:

- 1) Konsystorzowi przysługuje prawo uchYLENIA uchwały, o której mowa w ust. 1, z równoczesnym wystąpieniem do sądu z wnioskiem o rozwiązanie stowarzyszenia;
- 2) wystąpienie do sądu o rozwiązanie stowarzyszenia przez organ właściwy w rozumieniu prawa o stowarzyszeniach następuje po zasięgnięciu opinii Konsystorza;
- 3) w przypadku likwidacji organizacji ewangelickiej majątek jej przechodzi na własność Kościoła jako całości.

Art. 25. Kościół i jego osoby prawne prowadzą własną działalność charytatywno-opiekuńczą, w szczególności mogą prowadzić wyznaniowe zakłady opiekuńczo-wychowawcze i charytatywno-opiekuńcze. Kościół i jego osoby prawne mogą wykonywać działalność leczniczą w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej.

Art. 26. Grunty stanowiące własność osób prawnych Kościoła powinny być w planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczone w pierwszej kolejności pod budownictwo sakralne i kościelne.

Art. 27. 1. Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego, przeznaczone w planach zagospodarowania przestrzennego na potrzeby Kościoła, na wniosek władz kościelnych będą oddawane w użytkowanie wieczyste albo mogą być sprzedane kościelnym osobom prawnym.

2. Nie pobiera się opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości przekazanych na potrzeby zakładów charytatywno-opiekuńczych i punktów katechetycznych.

Art. 28. Parafie mają prawo posiadania, zarządzania oraz zakładania i poszerzania cmentarzy grzebalnych.

Rozdział 4

Duszpasterstwo wojskowe i służba wojskowa osób duchownych

Art. 29. 1. Żołnierzom wyznania ewangelicko-augsburskiego pełniącym czynną służbę wojskową zapewnia się możliwość uczestniczenia – poza terenem jednostek wojskowych – w nabożeństwach i czynnościach religijnych w niedziele i święta ewangelickie, jeżeli w miejscowości stacjonowania jednostki wojskowej lub w jej pobliżu znajduje się kościół lub kaplica i jeżeli nie koliduje to z ważnymi obowiązkami służbowymi.

2. Opiekę duszpasterską dla żołnierzy, o których mowa w ust. 1, zapewniają kapelani wojskowi.

Art. 30. 1. Kapelani wojskowi stanowią wyodrębniony korpus osobowy żołnierzy zawodowych w ramach Ewangelickiego Duszpasterstwa Wojskowego.

2. Kapelani wojskowi podlegają w zakresie służby wojskowej organom wojskowym, a w zakresie duszpasterstwa – władzy kościelnej.

Art. 31. 1. Ewangelickim Duszpasterstwem Wojskowym kieruje Naczelny Kapelan Wojskowy, którego mianuje i odwołuje Minister Obrony Narodowej w uzgodnieniu z Konsystorzem Kościoła.

2. Szczegółowy tryb powoływania i odwoływania Naczelnego Kapelana Wojskowego i kapelanów wojskowych oraz organizację Ewangelickiego Duszpasterstwa Wojskowego określa statut uchwalony przez Konsystorz Kościoła w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

3. Statut Ewangelickiego Duszpasterstwa Wojskowego ogłasza Minister Obrony Narodowej.

Art. 32. 1. Absolwentów akademickich studiów teologicznych, w czasie przygotowywania się do powołania na urząd duchowny (ordynacji), nie dłuższym jednak niż 2 lata od dnia, w którym stali się absolwentami szkoły wyższej, nie powołuje się do odbycia przeszkolenia wojskowego.

2. Ordynowani duchowni są przenoszeni do rezerwy i nie odbywają ćwiczeń wojskowych w czasie pokoju, z wyjątkiem przypadku przeszkolenia, za zgodą Biskupa Kościoła, do pełnienia funkcji kapelanów lub do służby sanitarnej.

Rozdział 5 Sprawy majątkowe

Art. 33. Kościołowi i jego osobom prawnym przysługuje prawo do swobodnego nabywania, posiadania i zbywania mienia ruchomego i nieruchomości oraz zarządzania swoim majątkiem.

Art. 34. 1. Majątek i przychody kościelnych osób prawnych podlegają ogólnym przepisom podatkowym, a w szczególności art. 17 ust. 1 pkt 4a i 4b ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2587, 2640 i 2745 oraz z 2023 r. poz. 185).

2. Darowizny na kościelną działalność charytatywno-opiekuńczą pochodzące od osób fizycznych są wyłączone z podstawy opodatkowania darczyńców podatkiem dochodowym, jeżeli kościelna osoba prawna przedstawi darczyńcy pokwitowanie odbioru oraz – w okresie dwóch lat od dnia przekazania darowizny – sprawozdanie o przeznaczeniu jej na tę działalność.

3. Kościelne osoby prawne są zwolnione od podatku od nieruchomości lub ich części stanowiących własność tych osób albo używanych przez nie, na podstawie innego tytułu prawnego, na cele niemieszkalne, z wyjątkiem części zajmowanej na wykonywanie działalności gospodarczej.

4. Zwolnienie od podatku od nieruchomości obejmuje nieruchomości lub ich części, przeznaczone na cele mieszkalne duchownych i członków diakonatów, jeżeli:

- 1) są one wpisane do rejestru zabytków;
- 2) służą jako domy księży emerytów lub znajdują się w budynkach stanowiących każdorazowo siedziby Biskupa Kościoła i Biskupów Diecezjalnych.

5. Nabywanie i zbywanie rzeczy i praw majątkowych przez kościelne osoby prawne w drodze czynności prawnych oraz spadkobrania, zapisu i zasiedzenia jest zwolnione od opłaty skarbowej, jeżeli ich przedmiotem są:

- 1) rzeczy i prawa nieprzeznaczone do działalności gospodarczej;
- 2) sprowadzone z zagranicy maszyny, urządzenia i materiały poligraficzne oraz papier.

6. Nabywanie rzeczy i praw majątkowych, o których mowa w ust. 5, jest zwolnione od opłat sądowych, z wyłączeniem opłat kancelaryjnych.

Art. 35. Zwalnia się z należności celnych przywozowych towary przeznaczone na cele charytatywno-opiekuńcze i oświatowo-wychowawcze oraz towary o charakterze kulturalnym przeznaczone na cele kultu, przywożone dla kościelnych osób prawnych, w granicach i na warunkach określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1186/2009 z dnia 16 listopada 2009 r. ustanawiającym wspólnotowy system zwolnień celnych (Dz. Urz. UE L 324 z 10.12.2009, str. 23).

Art. 36. 1. Kościelne osoby prawne mają prawo do zbierania ofiar na cele religijne, kościelne, działalność charytatywno-opiekuńczą, naukową, oświatową i wychowawczą oraz utrzymanie duchownych i członków diakonatów.

2. Zbiórki wymienione w ust. 1 nie wymagają zgłoszenia, jeżeli odbywają się w obrębie terenów kościelnych, kaplic oraz w miejscach i okolicznościach zwyczajowo przyjętych w danej okolicy i w sposób tradycyjnie ustalony.

Art. 37. W razie zniesienia kościelnej osoby prawnej, jej majątek przechodzi na Kościół jako całość.

Art. 38. Niezależnie od ustawowego ubezpieczenia duchownych, Kościół prowadzi Fundusz Socjalny Kościoła, który, w rozumieniu ustawy, nie jest działalnością gospodarczą.

Art. 39. 1. Nieruchomości lub ich części pozostające w dniu wejścia w życie ustawy we władaniu kościelnych osób prawnych stają się z mocy prawa ich własnością, jeżeli:

- 1) były własnością diecezji, parafii i filiałów wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 listopada 1936 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 613, z 1945 r. poz. 271 oraz z 1947 r. poz. 272) oraz diakonatów;
- 2) były własnością parafii (gmin, zborów) Kościołów Ewangelicko-Unijnych, Kościoła Staroluterskiego, Ewangelickiego Kościoła wyznań augsburskiego i helweckiego oraz Braci Morawskich (Hernhutów);
- 3) podlegały przepisom dekretu z dnia 24 kwietnia 1952 r. o zniesieniu fundacji (Dz. U. poz. 172 oraz z 1957 r. poz. 3), a zostały poręczone, pozostawione, wydzierżawione, wynajęte lub przekazane kościelnym osobom prawnym;
- 4) znajdują się na nich cmentarze lub obiekty sakralne oraz obiekty funkcjonalnie związane z obiektami sakralnymi; dotyczy to również obiektów położonych na obszarze miasta stołecznego Warszawy.

2. Stwierdzenie przejścia własności nieruchomości lub ich części, o których mowa w ust. 1, następuje w drodze decyzji wojewody.

3. Nabycie własności nieruchomości lub ich części na podstawie ust. 1 jest wolne od podatków i opłat z tym związanych, a wynikające z niego wpisy do ksiąg wieczystych i ich zakładanie są wolne od opłat.

4. Postępowanie sądowe lub administracyjne dotyczące nieruchomości, o których mowa w ust. 1, ulega zawieszeniu do czasu wydania decyzji, o której mowa w ust. 2.

Art. 40. 1. Na wniosek kościelnej osoby prawnej wszczynają się postępowanie, zwane dalej „postępowaniem regulacyjnym”, w przedmiocie przywrócenia własności przejętych na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości lub ich części, o których mowa w art. 39 ust. 1 pkt 1 i 2:

- 1) rolnych i leśnych przejętych w toku wykonania ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego (Dz. U. poz. 87, z późn. zm.⁷⁾), jeżeli nie wydzielono z nich należnych, w myśl tej ustawy, gospodarstw rolnych proboszczów;
- 2) wywłaszczonych, jeżeli odszkodowanie nie zostało wypłacone lub podjęte;
- 3) przejętych na podstawie dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. poz. 279), z zastrzeżeniem ust. 2;
- 4) przejętych we władanie państwowych jednostek organizacyjnych bez tytułu prawnego, bez względu na późniejsze ustawodawstwo konwalidujące to przejęcie.

2. W odniesieniu do nieruchomości objętych dekretem określonym w ust. 1 pkt 3 przedmiotem postępowania regulacyjnego może być przywrócenie własności budynków i ustanowienie użytkowania wieczystego gruntów.

3. Jeżeli własność nieruchomości nie może zostać przywrócona kościelnej osobie prawnej, przyznaje się jej nieruchomość zamienną, a jeśli nie jest to możliwe lub natrafia na trudne do przezwyciężenia przeszkody, odszkodowanie jest ustalane według przepisów o wywłaszczaniu nieruchomości.

4. Regulacja nie może naruszać praw nabytych przez niepaństwowe osoby trzecie, a w szczególności przez inne kościoły i związki wyznaniowe oraz rolników indywidualnych.

Art. 41. 1. Przedmiotem postępowania regulacyjnego może być również nieodpłatne przekazanie własności niepozostających w dniu wejścia w życie ustawy we władaniu kościelnych osób prawnych nieruchomości lub ich części:

- 1) o których mowa w art. 39 ust. 1 pkt 1–3;
- 2) będących uprzednio własnością parafii (gmin, zborów) ewangelickich, działających do 1945 r. na Ziemiach Zachodnich i Północnych, jeśli są one niezbędne na cele kultowe lub dla prowadzenia przez kościelne osoby prawne działalności oświatowo-wychowawczej, charytatywno-opiekuńczej i opiekuńczo-wychowawczej.

2. Przepis art. 40 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 42. Majątek nieruchomy, przekazany na własność gminie w trybie ustawy z dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. poz. 191, z późn. zm.⁸⁾), podlega postępowaniu, o którym mowa w art. 40 i 41.

Art. 43. 1. Postępowanie regulacyjne, o którym mowa w art. 40 i 41, przeprowadza Komisja Regulacyjna, zwana dalej „Komisją”, złożona z przedstawicieli wyznaczonych w równej liczbie przez *Ministra – Szefa Urzędu Rady Ministrów*¹⁾ i Konsystorz Kościoła.

2. Uczestnikami postępowania regulacyjnego są oprócz wnioskodawcy wszystkie zainteresowane jednostki państwowe, samorządowe i kościelne.

3. Wnioski o wszczęcie postępowania regulacyjnego zgłasza się w terminie dwóch lat od dnia wejścia w życie ustawy. Roszczenia niezgłoszone w tym terminie wygasają.

4. Postępowanie sądowe lub administracyjne dotyczące nieruchomości, o których mowa w art. 40 i 41, ulega zawieszeniu, a sądy i organy administracji państwowej przekazują ich akta do Komisji Regulacyjnej.

5. Komisja rozpatruje sprawy w zespołach orzekających, w skład których wchodzi po dwóch członków wyznaczonych przez *Ministra – Szefa Urzędu Rady Ministrów*¹⁾ i Konsystorz Kościoła.

6. Postępowanie regulacyjne jest wolne od opłat.

7. Liczebność Komisji, szczegółowy tryb postępowania regulacyjnego oraz wynagrodzenie dla członków Komisji i personelu pomocniczego określi *Minister – Szef Urzędu Rady Ministrów*⁹⁾ w porozumieniu z Konsystorzem Kościoła.

⁷⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1950 r. poz. 111, z 1969 r. poz. 95 oraz z 1998 r. poz. 887.

⁸⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1990 r. poz. 253 i 541, z 1991 r. poz. 151, z 1992 r. poz. 20, z 1993 r. poz. 180, z 1994 r. poz. 3 i 285, z 1996 r. poz. 102 i 496, z 1997 r. poz. 43, z 2002 r. poz. 1271, z 2004 r. poz. 1492, z 2017 r. poz. 653 oraz z 2020 r. poz. 462.

⁹⁾ Obecnie minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 25 i art. 30 pkt 1 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

Art. 44. 1. Zespół orzekający po otrzymaniu wniosku o wszczęcie postępowania regulacyjnego bada, czy jest ono dopuszczalne, a wniosek niedopuszczalny odrzuca.

2. Uczestnicy postępowania mogą zawrzeć ugody przed zespołem orzekającym. Jeżeli ugoda nie została zawarta, zespół wydaje orzeczenie. Ugody i orzeczenia mają moc sądowych tytułów egzekucyjnych.

3. Orzeczenia uwzględniające wniosek, jak i ugody zawarte przed zespołem orzekającym, powinny określać:

- 1) stan prawny nieruchomości;
- 2) związane z tym stanem obowiązki uczestników postępowania, a w szczególności obowiązek wydania w oznaczonym terminie nieruchomości, jeżeli nie znajduje się ona we władaniu wnioskodawcy;
- 3) w razie przyznania odszkodowania obowiązek i termin zapłaty należnej z tego tytułu kwoty.

4. Orzeczenie jak i ugoda stanowią podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych i w ewidencji gruntów. Przepis art. 39 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

5. Od orzeczenia zespołu orzekającego nie przysługuje odwołanie.

6. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi, z mienia których państwowych jednostek organizacyjnych lub jednostek samorządu terytorialnego może być wyłączona nieruchomość w celu jej przekazania jako nieruchomość zamienna lub na którą państwową jednostkę organizacyjną może być nałożony obowiązek zapłaty odszkodowania.

Art. 45. 1. Jeżeli zespół orzekający nie uzgodni orzeczenia, zawiadania o tym pisemnie uczestników postępowania regulacyjnego.

2. Uczestnicy postępowania regulacyjnego mogą, w terminie sześciu miesięcy od otrzymania zawiadomienia, wystąpić o podjęcie zawieszzonego postępowania sądowego lub administracyjnego, a jeżeli nie było ono wszczęte – wystąpić na drogę sądową pod rygorem wygaśnięcia roszczenia. Przy rozpoznawaniu sprawy sąd stosuje zasady określone w art. 40 i 41.

Art. 45a. 1. Na wniosek Kościoła lub jego osób prawnych wojewoda lub inny organ wykonujący w imieniu Skarbu Państwa prawa wynikające z własności nieruchomości albo organy gmin w zakresie swoich właściwości – mogą nieodpłatnie przekazać Kościołowi lub jego osobom prawnym własność nieruchomości lub ich części:

- 1) jeżeli są one niezbędne do sprawowania kultu religijnego lub działalności kościelnych osób prawnych w zakresie charytatywno-opiekuńczym lub oświatowo-wychowawczym;
- 2) w celu utworzenia lub powiększenia gospodarstwa rolnego parafii działających na Ziemiach Zachodnich i Północnych, o powierzchni do 15 ha użytków rolnych łącznie dla jednej parafii.

2. Przepis art. 39 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 46. Wykaz jednostek organizacyjnych będących osobami prawnymi w dniu wejścia w życie ustawy stanowi załącznik do ustawy.

Art. 46a. Wnioski, o których mowa w art. 45a ust. 1, mogą być składane w terminie do dnia 31 grudnia 1998 r.

Art. 47. Tracą moc:

- 1) dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 listopada 1936 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 613, z 1945 r. poz. 271 oraz z 1947 r. poz. 272);
- 2) ustawa z dnia 4 lipca 1947 r. w sprawie zmiany dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 listopada 1936 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 272 oraz z 1985 r. poz. 99).

Art. 48. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia¹⁰⁾.

¹⁰⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 27 czerwca 1994 r.

Załącznik do ustawy z dnia 13 maja 1994 r.
(Dz. U. z 2023 r. poz. 509)

WYKAZ DIECEZJI, PARAFII I DIAKONATÓW KOŚCIOŁA EWANGELICKO-AUGSBURSKIEGO
W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

I. Diecezja Cieszyńska

Parafia Biała
Parafia Bielsko
Parafia Brenna–Górki
Parafia Cieszyn
Parafia Cisownica
Parafia Czechowice-Dziedzice
Parafia Drogomyśl
Parafia Goleiszów
Parafia Istebna
Parafia Jaworze
Parafia Wieszczyta-Kowale
Parafia Międzyrzecze
Parafia Skoczów
Parafia Stare Bielsko
Parafia Ustron
Parafia Wisła

II. Diecezja Katowicka

Parafia Brzeg
Parafia Bytom
Parafia Chorzów
Parafia Czerwionka
Parafia Częstochowa
Parafia Gliwice
Parafia Golasowice
Parafia Gołkowice
Parafia Hołdunów
Parafia Jastrzębie Zdrój
Parafia Katowice
Parafia Kluczbork
Parafia Kraków
Parafia Laryszów
Parafia Lasowice Wielkie
Parafia Lubienie
Parafia Miechowice
Parafia Mikołów

Parafia Mysłowice
Parafia Nowy Sącz–Stadło
Parafia Opole
Parafia Orzesze
Parafia Pokój
Parafia Pszczyna
Parafia Pyskowice
Parafia Racibórz
Parafia Rybnik
Parafia Siemianowice
Parafia Sosnowiec
Parafia Studzionka
Parafia Szopienice
Parafia Ściborzyce Wielkie
Parafia Świętochłowice
Parafia Tarnowskie Góry
Parafia Warszowice
Parafia Wirek
Parafia Wodzisław Śląski
Parafia Wolczyn
Parafia Zabrze
Parafia Żory

III. Diecezja Mazurska

Parafia Działdowo
Parafia Giżycko
Parafia Kętrzyn
Parafia Mikołajki
Parafia Mrągowo
Parafia Nidzica
Parafia Olsztyn
Parafia Ostróda
Parafia Pasym
Parafia Pisz
Parafia Ryn
Parafia Sorkwity
Parafia Suwałki
Parafia Szczytno

IV. Diecezja Pomorsko-Wielkopolska

Parafia Bydgoszcz
Parafia Elbląg
Parafia Gdańsk–Gdynia–Sopot
Parafia Grudziądz
Parafia Kalisz
Parafia Kępno
Parafia Konin
Parafia Koszalin
Parafia Lipno
Parafia Ostrów Wielkopolski
Parafia Poznań
Parafia Rypin
Parafia Słupsk
Parafia Stawiszyn
Parafia Toruń
Parafia Turek
Parafia Włocławek

V. Diecezja Warszawska

Parafia Aleksandrów Łódzki
Parafia Kutno
Parafia Lublin
Parafia Łask
Parafia Łowicz
Parafia Łódź
Parafia Ozorków
Parafia Pabianice
Parafia Piotrków Trybunalski
Parafia Płock
Parafia Poddębice
Parafia Radom
Parafia Rawa Mazowiecka
Parafia Tomaszów Mazowiecki
Parafia Warszawa – Parafia św. Trójcy
Parafia Warszawa – Parafia Wniebowstąpienia Pańskiego
Parafia Węgrów
Parafia Wieluń
Parafia Zduńska Wola
Parafia Zelów–Bełchatów
Parafia Zgierz
Parafia Żyrardów

VI. Diecezja Wrocławska

Parafia Jelenia Góra–Cieplice

Parafia Gorzów Wielkopolski

Parafia Jawor

Parafia Karpacz

Parafia Kłodzko

Parafia Legnica

Parafia Międzybórz

Parafia Syców

Parafia Szczecin

Parafia Świdnica

Parafia Wałbrzych

Parafia Wrocław – Parafia Opatrzności Bożej

Parafia Wrocław – Parafia Świętego Krzysztofa

Parafia Zielona Góra

Parafia Żary

VII. Ewangelicki Diakonat Żeński „Eben-Ezer”

Dzięcielów